

การจัดทำเนินงานเพื่อให้ประโยชน์จากงานภาคและ
ช้อแสนอันดับแรกของสุนัขในประเทศไทย

นาย จุ่มพจน์ วนิชกุล

003543

ศูนย์วิทยบริการ
อุดมศึกษามหาวิทยาลัย
วิทยานิพนธ์เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตร์บัณฑิต

แผนกวิชาบรรณาธิการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2520

ORGANIZATION OF PICTURE COLLECTION FOR UTILIZATION AND
PROPOSALS TO LIBRARIES IN THAILAND

Mr Chumpot Wanichagul

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Library Science

Graduate School

Chulalongkorn University

1977

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท สาขาวิชา

Bardhaman

(ការសករាងរបៀប ទរ. វិគីម្រោ ប្រចាំខែង)

ଶ୍ରୀମଦ୍ଭଗବତ

คณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์

.....ກົດລາຍເນັ້ນ ດັ່ງນີ້ນຳ..... ປະຊານກຽມກາຣ
(ສາສຖກລາຈາກຍໍ ສຸກທີລັກມໍາ ອຳພັນວົງຄໍ)

..... សាស្ត្រ និង ការរំរាល

...សំណុល់នៅទីនោះទៀត...ការរំភាព
(អាជារីបែងចម្រេត គណឈរាងរូប)

อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย

อาจารย์เพ็ญจนาคร ศันทิภารกุล

ລົງສິຫ້ອງເພື່ອວິທະຍາລີບ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่อง การจัดค่าเนินงานเพื่อใช้ประโยชน์จากรูปภาพและข้อเสนอแนะ
แก่ห้องสมุดในประเทศไทย

ໄກຍ នាយ ឧມພាន វណិជ្ជកម្ម

แผนกวิชา บริหารธุรกิจและการตลาด

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การจัดดำเนินงานเพื่อใช้ประโยชน์จากภูมิภาค
และข้อเสนอแนะแห่งห้องสมุดในประเทศไทย

ชื่อ

นายชุมพจน์ วนิชกุล

แผนกวิชา

บริหารรักษากลาง

ปีการศึกษา

2519

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาวิถีทางการแล่งสะสานภาพที่สำคัญ
และการจัดดำเนินงานเพื่อใช้ประโยชน์จากภาพในสถาณทั่วไป อาทิ พิพิธภัณฑ์
หอจดหมายเหตุ หอจำลองห้องสมุด ทั้งในต่างประเทศ และในประเทศไทย สำรวจสภาพ
และวิธีจัดดำเนินงานภาพในห้องสมุดทุกประเภทในประเทศไทยในการจัดทำ ลง
ทะเบียนจัดทำบัญชีรายการ จัดเก็บ และบริการ เพื่อหาข้อเสนอแนะในการจัดดำเนินงาน
ภาพที่เหมาะสมสำหรับห้องสมุดในประเทศไทยโดยไป ข้อมูลที่เก็บรวมจากการสำรวจ
เป็นก้าวตอบแบบสอบถามของบรรหารรักษากลางห้องสมุดทุกประเภท ผู้วิจัยได้แบ่งคัวอย่าง
ประชากรออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มห้องสมุดที่ดำเนินงานภาพอยู่แล้วในปัจจุบัน และ
กลุ่มห้องสมุดที่ยังไม่ได้ดำเนินงานภาพ และได้นำมาวิเคราะห์และเสนอในรูปของร้อยละ^๑
ก้าวเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลของการวิจัยสรุปได้ว่า ห้องสมุดทุกประเภทส่วนใหญ่รายละ 76.00
ให้ความสนใจในการดำเนินงานภาพ สำหรับปีที่จัดทำห้องสมุดปรากฏว่า จำนวนสูงสุด
รายละ 26.79 ของห้องสมุดทุกประเภททั้งระหว่าง พ.ศ. 2490 ถึง พ.ศ. 2500
ในการดำเนินงานภาพนั้น ส่วนใหญ่รายละ 66.66 ของห้องสมุดทุกประเภท เริ่มดำเนิน
งานภาพตั้งแต่ พ.ศ. 2511 เป็นต้นมา และห้องสมุดส่วนใหญ่รายละ 61.68 ของ

ห้องสมุดทุกประเภท คาดว่าจะเริ่มดำเนินงานภายใน พ.ศ. 2520 ในการจัดหาและลงทะเบียนภาพห้องสมุดทุกประเภทที่ดำเนินงานภาพ ส่วนใหญ่ร้อยละ 22.23 จัดทำภาพถ่าย ในการจัดทำบัญชีรายการภาพ ห้องสมุดทุกประเภทที่ดำเนินงานภาพส่วนใหญ่ร้อยละ 15.00 จัดทำบัญชาระเงื่อง ห้องสมุดทุกประเภทที่ดำเนินงานภาพส่วนใหญ่ร้อยละ 73.68 ไม่มีสถานที่เก็บภาพเป็นเอกเทศ ส่วนในด้านการให้บริการภาพ ห้องสมุดทุกประเภทที่ดำเนินงานภาพส่วนใหญ่ร้อยละ 46.93 ให้บริการภาพเพื่อเป็นอุปกรณ์การศึกษา ห้องสมุดทุกประเภทที่ไม่ได้ดำเนินงานภาพส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นว่าลังที่ควรทำมากในการจัดหาและลงทะเบียนภาพ คือการซ้อมริจิก และตัดเก็บจากลิ้งพิมพ์ ใน การจัดทำบัญชีรายการ ลังที่ควรจัดทำมาก คือจัดทำบัญชาระเงื่อง ชื่อระเงื่อง แข็งหมุน และ ทะเบียนภาพในการจัดเก็บภาพ ควร เป็นอย่างมากที่มีสถานที่เก็บภาพเป็นห้องเอกเทศ โดยเฉพาะ และแสดงความต้องการมากในการให้บริการภาพ เพื่อเป็นอุปกรณ์การศึกษา เพื่อการค้นคว้าและวิจัย และเพื่อการสันทนาการ และการพักผ่อน

ขอเสนอแนะของวิทยานิพนธ์ เดมนี้คือ ห้องสมุดทุกประเภทอาจคงปฏิบัติภารกิจ ประจำปีและบุคลากร ให้โดยการใช้โน๊ตบุ๊คศึกษาอาสาสมัครระหว่างห้องสมุดและจัดทำภาพโดยวิธีการขอใหม่ยิ่งขึ้น ในด้านการจัดทำความมีหนังสือคู่มือภาษาไทยแนะนำแหล่งที่สามารถติดต่อขอภาพ ในด้านการจัดทำและทำบัญชีรายการภาพ แยกกิจกรรมการจัดทำบัญชี และสมความต้องสมุดแห่งประเทศไทย ควรเพิ่มเนื้อหาเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีรายการภาพในวิชาการจัดทำและทำบัญชีรายการ และห้องสมุดควรคัดแปลงระบบการจัดทำหนังสือใช้เป็นคู่มือการให้เลขบัญชีภาพในการให้หัว เรื่องภาพ ห้องสมุดประเภท ก็ตาม ๆ ควรรวบรวมหัว เรื่องขึ้นใช้เอง โดยคัดแปลงจากหนังสือหัว เรื่องภาษาไทยที่มีอยู่ ในด้านการจัดเก็บและบัญชีรักษาภาพ จ้าไม่สามารถจัดทำอาชารหรือห้อง เป็นเอกเทศ ควรจัดสถานที่เก็บเป็นส่วนตัว เช่น ใช้ห้องเอกสาร กัน และเมื่อภาพชำรุดเสียหายควรดำเนินการซ่อมแซม ในด้านการให้บริการ บรรณาธิการ แนะนำรักษาความน่าผู้ใช้ห้องสมุดให้เห็น ความสำคัญในการใช้ประโยชน์จากการและจัดให้บริการภาพในด้านต่าง ๆ เพื่อสนับสนุน การใช้ประโยชน์จากการให้แพร่หลาย

Thesis Title   Organization of Picture Collection for Utilization and Proposals to Libraries in Thailand

Name   Mr. Chumpot Wanichagul

Department   Library Science

Academic Year   1976

ABSTRACT

The main purposes of this thesis are to study the historical development of important picture collections and the organization of picture collections for utilization in various types of institutions the museums, archives, art galleries, and libraries both abroad and in Thailand and to survey the picture collections for utilization in every type of Thai library in order to be used as a guideline for picture organization in acquisition, registration, cataloging and classification, storage, and service.

The data-gathering instrument was a questionnaire prepared especially for this survey. To analyse the responses, the subjects surveyed were divided into two groups - the libraries which were and were not holding the picture collections. The data was analysed and presented in percentage form, by Mean, and by Standard Deviation.

The results indicated that the majority of all types of libraries (76.00%) were interested to hold picture collections in

the libraries. The highest percentage of the respective libraries of all types (26.76%, 66.66%, 61.68%) indicated that their libraries were founded during 1947-1957, began their picture collections from 1968, and were interested to hold picture collections in 1977.

For picture acquisitions, cataloging and classification, storage, and service in most of the libraries holding picture collections (22.23%, 15.00%, 73.68%, 46.93%) acquired photographs, cataloged subject heading cards, had not their own picture storage room, and gave the picture service for educational purposes respectively. Libraries of all types that were not holding picture collections were of the opinion that they were satisfied to acquire pictures by obtaining from any other picture sources, gift, and cutting from publications; to catalog subject headings, authors, call numbers, and accession number cards; and to have their own picture storage room for their picture acquisitions, cataloging and classification, and storage respectively. They also expected to provide picture services for educational, research, and entertaining purposes at a satisfactory level.

It is recommended that every type of library may reduce its budget and personnel problems through the utilization of "free labourer" in term of students and some other library volunteers to work within the libraries and should acquire the pictures from as many as possible picture sources. In acquisition, some Thai manuals about picture sources should be published to instruct

the librarians of how to obtain pictures. In cataloging and classification of pictures, the library science department of any university and the Thai Library Association should train and add more information on cataloging and classification courses, and should adopt the book classification as the guideline for picture classification. For picture subject headings, the libraries should collect their own picture subject headings. For picture storage and conservation, the exact area should be provided for picture collections by using the cabinets to divide the room if the libraries could not have their own storage rooms and the pictures should be restored immediately when they are damaged. The librarians, also, should introduce the users to know about picture utilization and provide many picture services to them in order to support the picture organization in libraries.

กิติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธน์สำเร็จลงควยคิดความมั่นใจของอาจารย์เป็นจำนวนมาก ทั้งที่บากวน
ที่โถ่ให้คำแนะนำและช่วยตรวจแก้ไขทุกตอนอย่างดี เอียงควยความเอาใจใส่สักแก่น
จนสำเร็จ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

จุนพจน์ วนิชกุล

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	๕
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	๖
กิจกรรมประการ	๗
รายการตารางประกอบ	๘
บทที่	
1. บทนำ	1
ความเป็นมาของปัญหา	1
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	2
วัสดุประสงค์ของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
ขอถกlong เบองตน	6
วิธีดำเนินการวิจัย	6
ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย	7
ความหมายของคำที่ใช้ในการวิจัย	8
ความจำกัดในการวิจัย	10
2. การจัดทำเนินงานเพื่อใชประโยชน์จากภาพ	11
ความสำคัญของภาพ	11
การใช้ประโยชน์จากภาพ	13
วิัฒนาการการจัดทำเนินงานและแหล่งสืบสานภาพ ในต่างประเทศ	20
วิัฒนาการการจัดทำเนินงานและแหล่งสืบสานภาพ ในประเทศไทย	56

๓. การวิจัยการจัดคำเนินงานเพื่อใช้ประโยชน์จากการในห้องสมุด ในประเทศไทย...	85
วิธีดำเนินการวิจัย...	85
การวิเคราะห์ข้อมูล	86
ผลของการวิจัย	88
๔. ขอสรุปและอภิปรายผล...	150
๕. ขอเล่นอ่าน สภาพทั่วไปในการคำเนินงานภาพ	168
การจัดทำและลงหะ เบียนภาพ	168
การจัดหนูและทำบัญชารายการภาพ	170
การจัดเก็บและบำรุงรักษาภาพ	174
การบันทึกภาพ	184
การบรรยายภาพ	186
บรรณานุกรม	189
ภาคผนวก	205
ประวัติการศึกษา	264

คู่มือวิทยาห้องสมุด

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการตารางประกอบ

ตารางที่		หน้า
1.	ร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามในการจัดทำเนินงานภาพ จำแนกตามห้องสมุดแต่ละประเภท	89
2.	ร้อยละของห้องสมุดแต่ละประเภท จำแนกตามปีที่ก่อตั้ง [*] และคำเนินงานภาพ	90
3.	ร้อยละของห้องสมุดแต่ละประเภท จำแนกตามจำนวนเงิน [*] งบประมาณที่ได้รับทุกปี (บาท)	92
4.	ร้อยละของห้องสมุดแต่ละประเภท จำแนกตามจำนวน หนังสือ วารสาร และหนังสือพิมพ์	93
5.	ร้อยละของห้องสมุดแต่ละประเภท จำแนกตามจำนวนเจ้า หน้าที่ห้องสมุดและจำนวนเจ้าหน้าที่ดำเนินงานภาพ ...	94
6.	ร้อยละของห้องสมุดแต่ละประเภท จำแนกตามวุฒิของ เจ้าหน้าที่ดำเนินงานภาพ	96
7.	ร้อยละของห้องสมุดแต่ละประเภท จำแนกตามประเภท ของภาพที่จัดเก็บ	97
8.	ค่าเฉลี่ยนำหนักรความคิดเห็นของห้องสมุดแต่ละประเภท จำแนกตามวิธีการจัดทำภาพ	99
9.	ร้อยละของห้องสมุดแต่ละประเภท จำแนกตามวิธีการจัด ทำภาพ...	100
10.	ค่าเฉลี่ยนำหนักรความคิดเห็นของห้องสมุดแต่ละประเภท จำแนกตามวิธีการจัดทำภาพ	101
11.	ร้อยละของห้องสมุดแต่ละประเภท จำแนกตามการลงราย การลงทะเบียนภาพ	102

ตารางที่

12.	ค่าเฉลี่ยนำหนักร้อยละในการจัดทำและดูงหะเบี้ยนภาษ ในห้องสมุดและประเภท	103
13.	ร้อยละของห้องสมุดและประเภท จำแนกตามการทำ บัญชารายการและการค้นหาภาพ	104
14.	ค่าเฉลี่ยนำหนักร้อยละความคิดเห็นของห้องสมุดและประเภท ในการจัดทำบัญชารายการภาพชนิดต่าง ๆ	106
15.	ร้อยละของห้องสมุดและประเภท จำแนกตามการลง รายการภาพ	107
16.	ค่าเฉลี่ยนำหนักร้อยละความคิดเห็นของห้องสมุดและประเภท ในการลงรายการภาพ	109
17.	ร้อยละของห้องสมุดและประเภท จำแนกตามการทำ บัญชารายการและครรชนีภาพ	110
18.	ค่าเฉลี่ยนำหนักร้อยละความคิดเห็นของห้องสมุดและประเภท จำแนกตามระบบจัดหนู	112
19.	ค่าเฉลี่ยนำหนักร้อยละความคิดเห็นของห้องสมุดและประเภทในการ ใช้หนังสือคู่มือจัดทำบัญชารายการภาพ	114
20.	ร้อยละของห้องสมุดและประเภท จำแนกตามหนังสือคู่มือ [*] ที่ใช้ในการให้หัวเรื่องภาพ	115
21.	ค่าเฉลี่ยนำหนักร้อยละความคิดเห็นของห้องสมุดและประเภท ในการใช้หนังสือคู่มือให้หัวเรื่องภาพ ...	117
22.	ค่าเฉลี่ยนำหนักร้อยละความคิดเห็นของห้องสมุดและประเภท ในการจัดเรียงบัญชารายการภาพ	119
23.	ค่าเฉลี่ยนำหนักร้อยละในการจัดหนูและทำบัญชารายการภาพ ในห้องสมุดและประเภท	120

ตารางที่

24.	ค่าเฉลี่ยนำ้นักความคิดเห็นของสมุกแต่ละประเภท เกี่ยวกับสภาพของห้อง เก็บภาพ	122
25.	ร้อยละของห้องสมุกแต่ละประเภท จำแนกตามวิธีเวียง ลำดับในการเก็บภาพ	123
26.	ค่าเฉลี่ยนำ้นักความคิดเห็นของห้องสมุกแต่ละประเภท ในการจัดเรียงลำดับภาพ	125
27.	ร้อยละของห้องสมุกแต่ละประเภท จำแนกตามชนิดของ วัสดุ อุปกรณ์ และครุภัณฑ์ใช้เก็บภาพ	126
28.	ค่าเฉลี่ยนำ้นักความคิดเห็นของห้องสมุกแต่ละประเภท ในการใช้วัสดุอุปกรณ์และครุภัณฑ์เก็บภาพนิยมทั่ว ๆ ...	128
29.	ร้อยละของห้องสมุกแต่ละประเภท เกี่ยวกับวิธีจัดเก็บภาพ	129
30.	ค่าเฉลี่ยนำ้นักความคิดเห็นของห้องสมุกแต่ละประเภท เกี่ยวกับวิธีการจัดเก็บภาพ	130
31.	ร้อยละของห้องสมุกแต่ละประเภท จำแนกตามวิธีการ เก็บภาพในช่อง	131
32.	ร้อยละของห้องสมุกแต่ละประเภท จำแนกตามสาเหตุ ที่ทำให้ภาพชำรุดเสียหาย	132
33.	ค่าเฉลี่ยนำ้นักความคิดเห็นของห้องสมุกแต่ละประเภท เกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้ภาพชำรุดเสียหาย	133
34.	ร้อยละของห้องสมุกแต่ละประเภท จำแนกตามวิธีดำเนิน การเมื่อภาพชำรุด	134
35.	ค่าเฉลี่ยนำ้นักปัญหาในการจัดเก็บและบำรุงรักษาภาพ ในห้องสมุกแต่ละประเภท	135

ตารางที่

36.	ร้อยละของห้องสมุดแต่ละประเภท จำแนกตามวัตถุประสงค์ ประสงค์ในการใช้บริการภาพ	136
37.	ค่าเฉลี่ยนำหนักรความต้องการของห้องสมุดแต่ละประเภท เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ในการใช้บริการภาพ	137
38.	ร้อยละของห้องสมุดแต่ละประเภท จำแนกตามวิธีการ ศึกษาภาพ	138
39.	ค่าเฉลี่ยนำหนักรความต้องการของห้องสมุดแต่ละประเภท ในการค้นหาภาพ...	139
40.	ร้อยละของห้องสมุดแต่ละประเภท จำแนกตามประเภท การให้บริการภาพ	140
41.	ค่าเฉลี่ยนำหนักรความต้องการของห้องสมุดแต่ละประเภท ในการให้บริการภาพ	142
42.	ร้อยละของห้องสมุดแต่ละประเภท จำแนกตามประเภท ของภาพที่ผู้ใช้ห้องสมุดขอใช้บริการ	143
43.	ค่าเฉลี่ยนำหนักรความต้องการของห้องสมุดแต่ละประเภท ในการให้ผู้ใช้ห้องสมุดใช้บริการภาพประเภททางๆ... ...	145
44.	ค่าเฉลี่ยนำหนักมูลหน่วยในการให้บริการภาพในห้องสมุด แต่ละประเภท	146
45.	ร้อยละของห้องสมุดแต่ละประเภท จำแนกตามปัญหา ในการดำเนินงานภาพ...	147